توراه أور • الباراشات ויגש • مامار 1

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני וגו׳

«واقترب يهوذا (יהודה) منه»

إهداء تكريمًا لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق

LikuteiTorah.com

الباراشا الحاسيدية

/likuteitorah.com/ar/torah-ohr/vayigash/1

1 **ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני וגו׳. הנה כתיב קורות בתינו ארזים וגו׳. והנה י״ל** [יש לומר] **ההפרש בין המשכן לבית עולמים שהמשכן הי׳** [היה] **מארזים**

«وتقدّم إليه يهوذا (**יהודה**) وقال: «أرجوك (**בי**، bi)، يا سيدي»»، إلخ. والآن، ورد: «عوارض بيوتنا من خشب الأرز»، إلخ. ويمكن القول [إن] الفرق بين المسكن المتنقّل (**משכן**، Mishkan) والبيت الأبدي (**בית עולמים**، Beis Olamim) [هو] أن المسكن المتنقّل كان مصنوعًا من خشب الأرز،

כמ״ש עצי שטים עומדים והמכסה הי׳ [היה] **מיריעות עזים ועורות אילים ועורות תחשים כו׳ והבהמ״ק** [והבית המקדש] **הי׳** [היה] **מאבנים ועפר דוקא**

كما ورد: «خشب السنط قائمًا»، وكان الغطاء من ستائر من [شعر] الماعز، وجلود الكباش، وجلود التَّحاش (**תחשים**، tachash)، إلخ؛ أمّا الهيكل المقدّس فكان من الحجارة والتراب تحديدًا

(שאסור לעשות בו עץ בולט ואכסדראות של עץ כמ״ש הרמב״ם [הרבי משה בן מימון] **פ״א מהל׳** [מהלכות / מהלכה] **בית הבחירה וע׳ בס׳ החינוך מצוה תצ״ב) רק שהיו כלונסאות של ארז בתקרת האולם כו׳**

(إذ يُحظر أن يُجعل فيه خشب بارز أو أروقة من الخشب، كما يكتب الرامبام (**הרמב״ם**) في الفصل الأول من أحكام البيت المختار؛ وانظر أيضًا سيفر هاحينوخ (**ספר החינוך**)، الوصية (**מצוה**، mitzvah) رقم 492)، غير أنّ عوارض من خشب الأرز كانت في سقف القاعة (**האולם**، Ulam)، إلخ.

וצ״ל זה מפני מה במשכן היו הארזים עיקר בבנין והעפר הי׳ [היה] **רק בקרקע המשכן למטה.**

ويجب أن نفهم هذا: لماذا كان خشب الأرز هو العنصر الأساسي في بناء المسكن المتنقّل، بينما لم يكن التراب إلا في أرضية المسكن المتنقّل، في الأسفل؟

ובמקדש נהפוך הוא שהיו האבנים והעפר העיקר שאפי׳ [שאפילו] **הגג הי׳** [היה] **מהן ולא היו עצים רק כלונסאות של ארז הנ״ל שהיו טפלים לעיקר הבנין.**

أمّا في الهيكل المقدّس فكان الأمر على العكس: كانت الحجارة والتراب هما العنصر الأساسي، حتى إن السقف نفسه كان منهما، ولم يكن فيه خشب سوى عوارض الأرز المذكورة أعلاه، التي كانت ثانوية بالنسبة إلى البناء الأساسي.

2 **והענין כי הנה ידוע שיש בכל עולם ד׳ בחי׳ דצח״מ** [דומם צומח חי מדבר] **והדומם הוא למטה במדרגה מצומח והצומח למטה מן החי כו׳**

والتفسير هو أنه، كما هو معلوم، توجد في كل عالم أربعة مستويات: الجماد (**דומם**، domem)، والنبات (**צומח**، tzomeach)، والحيوان (**חי**، chai)، والناطق (**מדבר**، medaber). فالجماد أدنى مرتبة من النبات، والنبات أدنى من الحيوان، وهكذا.

והעילוי שבכולם הוא בחי' המדבר ולכאורה תמוה דא"כ מפני מה הארץ דוקא תוציא צמחה שהצומח יהי' [יהיה] **גדל ונולד ונמשך מעפר הארץ הלא הצומח הוא למעלה מהדומם שהוא העפר.**

وأعلى هذه المراتب كلها مرتبة الناطق. ويبدو هذا محيّراً للوهلة الأولى: إذا كان الأمر كذلك، فلماذا تكون الأرض بالذات هي التي «تُخرج نباتها»، فينمو النبات ويولد ويخرج من تراب الأرض؟ أليس النبات أرفع من الجماد، أي التراب؟

אך הענין דלא ראי זה כראי זה שאע"פ [שאף על פי] **שהדומם למטה במדרגה מן הצומח עכ"ז** [עם כל זה] **יש בו מעלה יתירה מצד שרשו שלמעלה מבחי' צומח וחי כו'.**

لكن التفسير هو أن ميزة هذا ليست كميزة ذاك: فعلى الرغم من أن الجماد أدنى مرتبة من النبات، فإن له مع ذلك فضلاً إضافياً من جهة أصله، الذي هو أعلى من مستوى النبات والحيوان، وهكذا.

דהנה ידוע מחלוקת התנאים בגמ' [בגמרא] **(חגיגה יב.) חד אמר שמים קדמו לארץ כמ"ש בראשית ברא כו' את השמים ואת הארץ**

فمن المعروف الخلاف بين الحكماء التنّائيم (**תנאים**، Tannaim) في **גמרא** (**גמרא**) (**חגיגה** 12a): قال أحدهم إن السماوات سبقت الأرض، كما ورد: «في البدء [ה'] خلق...» «السماوات والأرض».

וח"א [וחלק א'] **ארץ קדמה כמ"ש ביום עשות כו' ארץ ושמים ואלו ואלו דא"ח** [דברי אלקים חיים] **שבמחשבה ארץ קדמה לשמים וכשברא ברא השמים תחלה.**

وقال الآخر إن الأرض سبقت، كما ورد: «في يوم صنع [ה']...» «الأرض والسماوات». وكلا القولين صحيح، فهما من كلام **ה'** الحيّ: في الفكر سبقت الأرض السماوات، أما حين خلق، فقد خلق السماوات أولاً.

3 **והענין כי סוף מעשה במח' תחלה פי' כי הארץ לפי שהיא סוף מעשה ע"כ שרשה במח' היא בבחי' תחלת המחשבה**

والتفسير هو أن «الأخير في الفعل هو الأول في الفكر». أي: بما أن الأرض هي آخر ما يقع فعله، فإن أصلها في الفكر هو في مستوى بداية الفكر،

אבל השמים שהם תחלת המעשה הם אחרוני' במחשבה כי זהו הכלל שהסוף מעשה עולה תחלה במחשבה ולכך הצומח למעלה מהדומם

أما السماوات، وهي أول ما يقع فعله، فهي آخر ما يكون في الفكر. فهذه هي القاعدة: ما كان أخيرًا في الفعل ينهض أولًا في الفكر. ولذلك فإن النباتي أرفع من الجماد،

וכן החי למעלה מהצומח כו׳ שזהו כפי סדר ההשתלשלות דדצח״מ [דדומם צומח חי מדבר] **בעולמות שבחי׳ הדומם ועפר הארץ הוא בחי׳ סוף מעשה וצומח וחי למעלה ממנו במדרגה**

وكذلك الحيوان أرفع من النباتي، وهكذا؛ فهذا وفق ترتيب سلسلة العوالم الهابطة (**השתלשלות**, hishtalshelus) للجماد والنبات والحيوان والناطق في العوالم، حيث إن مستوى الجماد وتراب الأرض هو مستوى «الأخير في الفعل»، أما النباتي والحيواني فهما أعلى منه مرتبةً.

והוא ענין שמים קדמו לארץ. ומ״מ מצד שרשן במחשבה הקדומה הרי ארץ דוקא קדמה לכולם במחשבה.

وهذا هو معنى «السماوات سبقت الأرض». ومع ذلك، فمن جهة أصلهما في الفكر الأولي، فإن الأرض بالذات هي التي سبقت الجميع في الفكر.

לכן דוקא בה יש הכח והיכולת להוציא צמחה מצד שרשה הנעלה ולכן הצומח והחי והמדבר כולם מקבלים ממנה כו׳:

لذلك، ففيها بالذات القوة والقدرة على «إخراج نباتها»، بفضل أصلها السامي؛ ولذلك يتلقى منها النباتي والحيواني والناطق جميعًا، وهكذا.

4 **והנה במשכן לא היה נמצא עדיין תכלית השלימות שהיה רק דירת עראי של הקב״ה. כמ״ש ואהיה מתהלך באהל ובמשכן כו׳.**

والآن، لم يكن الكمال الأسمى قد تحقق بعد في المسكن (**משכן**، Mishkan)، إذ لم يكن سوى مسكن مؤقت لـ**ה׳** (**קב״ה / קודשא בריך הוא**، kudsha brich hu)، كما ورد: «وكنت أتنقّل في خيمة وفي **משכן**»، إلخ.

לכך נעשה כפי אופן סדר השתלשלות העולמות איך שנבראו כסדרן שבזה שמים קדמו לארץ.

ولذلك صُنع وفق نمط ترتيب سلسلة العوالم الهابطة (**השתלשלות**، hishtalshelus)، على النحو الذي خُلقت به في تسلسلها، حيث سبقت السماواتُ الأرضَ.

5 **ולכן כותלי המשכן היו מקרשים שהן בחי׳ צומח. ורק קרקע המשכן הי׳** [היה] **מעפר. שזהו כמו שהוא בהשתלשלות שהצומח למעלה מן הדומם**

ولذلك كانت جدران خيمة الاجتماع (**המשכן**, Mishkan) من ألواح خشبية، وهي تمثّل مستوى أو جانب (**בחינה**, bechinah) في عالم النبات، ولم تكن إلا أرضية خيمة الاجتماع من التراب. فهذا يشبه ما هو عليه الأمر في سلسلة العوالم الهابطة (**השתלשלות**, hishtalshelus)، حيث يكون النبات فوق الجماد.

ולכן נעשו הקרשים מארזים שהארז גדל בגובה מאד שזהו בחי' העליונה שבצומח כו' למעלה מעלה מבחי' הדומם שאין בו תוספת וגידול כלל.

ولذلك صُنعت الألواح من خشب الأرز، لأن شجرة الأرز تنمو إلى علو شاهق جدًا، وهذا أعلى مستوى (**בחינה**) في عالم النبات، إلخ، وهو أعلى بكثير جدًا من مستوى الجماد، الذي لا يطرأ عليه أي ازدياد أو نمو على الإطلاق.

6 **והמכסה על המשכן היה מיריעות ומעורות אילים ותחשים כו' שהוא בחינת החי שלמעלה במדרגה גם מבחי' הצומח.**

وكان الغطاء فوق المسكن (**משכן**, Mishkan) من ستائر وجلود كباش وحيوان التَّحَش (**תחש**, tachash)، إلخ؛ وهذا يمثّل مرتبة الحيوان، وهي أعلى مرتبةً حتى من مرتبة النبات.

לפיכך היריעות שהם בחי' המקיפים שהיו פרושי' [פרושים] **על כותלי המשכן היו מבחי' חי שהוא למעל'** [למעלה / למעלת] **מבחי' צומח שממנו נעשו כותלי המשכן.**

لذلك كانت الستائر، وهي من مرتبة المحيطات (**מקיפים**, makifim)، والمبسوطة فوق جدران المسكن، من عالم الحيوان، الذي يعلو عالم النبات الذي صُنعت منه جدران المسكن.

נמצא שכ"ז [שכל זה] **נעש' כפי סדר מעלת ומדרגת ההשתלשלות בהשתלשלותן ובריאותן מלמעלמ"ט** [מלמעלה למטה] **שהוא בחי' שמים קדמו כו'.**

يتبيّن أن كل ذلك صُنع وفق ترتيب مراتب سلسلة العوالم الهابطة (**השתלשלות**, hishtalshelus) ومستوياتها، بحسب انحدارها وخلقها من الأعلى إلى الأسفل؛ وهذا يمثّل مرتبة «السماوات سبقت»، إلخ.

אבל במקדש היה נמצא בו תכלית השלימות כי היה דירת קבע של הקב"ה כמ"ש זאת מנוחתי עדי עד שהי' [שהיה] **מעין עוה"ב** [עולם הבא] **מה שיהי'** [שיהיה] **באלף השביעי כשיהי'** [כשיהיה] **מנוחה לחיי העולמים שאז תתעלה הארץ עליונה שהיא בחי' מל' דאצי' להיות למעלה מכולם.**

أما المقدس (**מקדש**, Mikdash)، فقد تجلّى فيه كمال الغاية، إذ كان مسكنًا دائمًا لـ **ה'**، كما هو مكتوب: «هذا موضع راحتي إلى الأبد»؛ فقد كان لمحة استباقية من العالم الآتي، ومما سيكون في الألفية السابعة، حين تكون «راحة لحياة الأبد»؛ إذ ترتفع عندئذ الأرض العليا، وهي مرتبة الملكوت (**מלכות**, Malchus) في عالم الانبثاق (**אצילות**, Atzilus)، لتكون فوق الجميع.

7 **וכמ״ש אשת חיל עט״ב** [עטרת בעלה] **שתהי׳** [שתהיה] **עטרת לע״ל** [לעתיד לבוא] **לז״א דאצילות. והיינו מצד שרשה שעלתה במחשבה הקדומה תחלה ארץ קדמה לשמים.**

وكما ورد: «المرأة ذات البأس تاج لزوجها»؛ ففي الزمن الآتي ستكون تاجًا للوجه المصغّر (**ז״א / זעיר אנפין**، Z'eir Anpin)، أي الصفات الوجدانية، في عالم الانبثاق (**אצילות**، Atzilus). وهذا بفضل جذرها، إذ ظهر جذرها أولًا في الفكر الأولي: «الأرض سبقت السماء».

לכן אף בבהמ״ק [בבית המקדש] **שהי׳** [שהיה] **מעין עוה״ב** [עולם הבא] **נעשה עיקר הבית מאבנים ועפר שהם בחי׳ דומם שאף הגג והמעזיבה שהיא בחי׳ המקיף נעשה מאבנים ועפר ולא מארזים**

لذلك، حتى في الهيكل المقدس (**בהמ״ק**، Beis HaMikdash)، الذي كان لمحةً من العالم الآتي، صُنع القسم الأساسي من البيت من الحجارة والتراب، وهما من مستوى الجماد؛ حتى إن السقف وطبقة الملاط التي تغطيه (**מעזיבה**، ma'azivah)، وهي من مستوى الإحاطة (**המקיף**، makif)، صُنعا من الحجارة والتراب لا من خشب الأرز.

שהוא כפי מה שיהיה לע״ל [לעתיד לבוא] **שבחי׳ ארץ קדמה א״ח** [אשת חיל] **עט״ב** [עטרת בעלה] **מצד שרשה כו׳**

وهذا يوافق ما سيكون في الزمن الآتي، حين يصبح مستوى «الأرض سبقت» [«المرأة الفاضلة تاج لزوجها»]، بفضل جذرها، وما إلى ذلك.

רק שכלונסאות של ארז שהיה בהתקרה הם היו בחי׳ תמכין לבד לעיקר התקרה הנעשה מבחי׳ דומם וכענין תמכין דאורייתא. (ועמ״ש במ״א ע״פ מחר חדש במ״ש יהונתן לדוד ואנכי אהיה לך למשנה כו׳):

غير أن عوارض الأرز الموجودة في السقف لم تكن سوى مستوى الدعامات (**תמכין**، tamchin) للسقف الأساسي، المصنوع من مستوى الجماد، على نحو مفهوم «دعامات التوراة» (**תמכין דאורייתא**، tamchin de'Oraisa). (وانظر ما ورد في موضع آخر، في الآية «غدًا الهلال الجديد»، بشأن ما قاله يوناثان (**יהונתן**) لداود (**דוד**): «وأنا أكون لك ثانيًا»، وما إلى ذلك).

8 **והנה נראה בעליל ג״כ בחי׳ זו שיש בהארץ מעלה יתירה והוא בחי׳ הבטול שיש בה שהיא מדרס תחת כפות רגלי הכל משא״כ הצומח שגדלים בגובה והתנשאות כו׳.**

والآن، تظهر هذه الصفة أيضًا بوضوح: للأرض ميزة إضافية، وهي إبطال الذات (**ביטול**, bittul) الكامن فيها، إذ تُداس تحت أخمص أقدام الجميع؛ بخلاف النبات، الذي ينمو عاليًا مرتفعًا، إلخ.

ובטול זה נמשך מצד שרשה הנעלה במחשבה שהמחשבה היא בחי' חשב מ"ה [מה] **שהוא תכלית הבטול כמ"ש מרע"ה** [משה רבינו עליו השלום] **ונחנו מ"ה** [מה].

وهذا الإبطال للذات مستمدّ من أصلها السامي في الفكر، إذ إن الفكر (machshavah ,**מחשבה**) هو مستوى «ما؟» (**חשב מה**, chashav mah)، وهو غاية إبطال الذات، كما قال موسى (**משה**) ربّينو، **ע"ה**: «وماذا نكون نحن؟»

ומשם נמשך ומתלבש בחי' הבטול בארץ ומצד זה תתעלה לע"ל [לעתיד לבוא] **להיות עט"ב** [עטרת בעלה] **לכן היה בהמ"ק** [בית המקדש] **מאבנים דוקא**

ومن هناك يُستمدّ إبطال الذات ويتلبّس في الأرض، وبسبب ذلك سترتفع في الزمن الآتي لتصير «تاج زوجها». ولهذا كان الهيكل المقدس (Beis HaMikdash ,**בית המקדש**) من الحجارة تحديدًا.

(וכמ"ש ג"כ במ"א ע"פ מזמור שיר חנוכת הבית דלכך אמרו בגמרא על כורש שהחמיץ במה שחזר וצוה לערב בחי' צומח בבהמ"ק [בבית המקדש] **נדבכין די אבן גלל תלתא ונדבך די אע חדת כו' כי צ"ל כולו באבנים דוקא מטעם הנ"ל.**

(وكما كُتب أيضًا في موضع آخر، تعليقًا على الآية «مزمور، ترنيمة لتدشين البيت»: لهذا قالوا في الجمارا (Gemara ,**גמרא**) عن كورش (**כורש**) إنه فسد، لأنه عاد وأمر بإدخال المستوى النباتي في الهيكل المقدس: «ثلاثة صفوف من الحجارة الكبيرة وصفّ من الخشب الجديد»، إلخ. إذ كان ينبغي أن يكون كله من الحجارة تحديدًا، للسبب المذكور أعلاه.)

ובתפלה הוא בחי' השתחואות שבשמ"ע [שבשמונה עשרה] **קול דממה דקה. בחי' דומם ואותיות התפלה הם בחינת דומם)**

وفي الصلاة، هذا هو مستوى الانحناءات في صلاة الثماني عشرة (Shemoneh Esreh ,**שמונה עשרה**)، «صوت ساكن خافت» (**קול דממה דקה**, kol demamah dakah)، أي مستوى الجماد (domem ,**דומם**)؛ وحروف الصلاة هي أيضًا من مستوى الجماد.)

משא"כ בהמשכן שנעשה כפי סדר ההשתלשלות דעכשיו שבחי' צומח למעלה מהדומם שמים קדמו כו' לכן היו הכותלי' [הכותלים] **מעצי שטים והעפר היה בקרקע המשכן וכנ"ל:**

أما المسكن المقدس (Mishkan ,**משכן**)، الذي صُنع وفق ترتيب سلسلة العوالم الهابطة (hishtalshelus ,**השתלשלות**) كما هو الآن، فليس كذلك؛ إذ يكون المستوى النباتي فيه أعلى من مستوى الجماد، «فالسماوات سبقت»، إلخ. ولذلك كانت جدرانه من خشب السنط، وكانت الأرض في أرضية المسكن، كما ذُكر أعلاه.

9 **והנה זהו ג"כ ענין יוסף ויהודה. שהוא ג"כ בחי' ומדרגת שמים וארץ ובחי' צומח ודומם כו'.**

وهذا أيضًا هو شأن يوسف (**יוסף**) ويهوذا (**יהודה**)؛ إذ إنهما كذلك يمثلان مستوى ومرتبة السماء والأرض، ومستوى النبات والجماد، إلخ.

כי יוסף לשון תוספת ורבוי שמתוסף והולך בהגדלה והגבהה למעלה והוא ענין בחי' צומח ובפרט בחי' הארז שגדל והולך למעלה מעלה ברום המעלות.

فاسم «يوسف» يدل على الإضافة (**תוספת**، tosefes) والزيادة؛ أي ما يواصل الازدياد، فينمو ويكبر ويرتفع إلى أعلى. وهذا هو مستوى النبات، وبخاصة مستوى الأرز، الذي يواصل النمو إلى أعلى فأعلى، حتى أرفع المراتب.

וכמ"ש צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה (והיינו בחי' ז"א דאצי' שנק' צומח לגבי המל' שנק' דומם כמ"ש במ"א באריכות שהמדות יש בהם צמיחה וגידול אבל האותיות הן בחי' דומם כו' ובמדות יש בחי' קטנות וגדלות.

كما ورد: «الصالح (**צדיק**، tzaddik) يزهر كالنخلة؛ وكالأرز في لبنان ينمو شامخًا». (أي مستوى الوجه المصغّر (**ז"א / זעיר אנפין**، Z'eir Anpin) في عالم الانبثاق (**אצילות**، Atzilus)، الذي يسمى «نباتيًا» بالقياس إلى الملكوت (**מלכות**، Malchus)، الذي يسمى «جمادًا»، كما ورد بإسهاب في موضع آخر: فالصفات الوجدانية (**מדות**، middos) لها إنبات ونمو، أما الحروف فهي مستوى الجماد، إلخ. وفي الصفات الوجدانية مستويا الصغر (**קטנות**، katnus) والكبر (**גדלות**، gadlus).

וזהו בחי' עץ ארז ואזוב שהאזוב הוא בחי' הקטנות והארז בחי' הגדלות כו'. וז"ש [וזהו שכתוב] **כארז בלבנון ישגה כו' ויוסף בפרט הוא בחי' יסוד שעולה עד הדעת ודעת עולה עד הכתר כו'. וכשמבריח מעלה מעלה נק' ארז בלבנון כו')**

وهذا هو مستوى «خشب الأرز والزوفا»: فالزوفا تمثل مستوى الصغر، والأرز مستوى الكبر، إلخ. وهذا هو [معنى] ما ورد: «وكالأرز في لبنان ينمو شامخًا»، إلخ. ويوسف على وجه الخصوص هو مستوى الأساس (**יסוד**، Yesod)، الذي يرتقي إلى المعرفة (**דעת**، Daas)، والمعرفة ترتقي إلى التاج (**כתר**، Keser)، إلخ. وحين يمتد إلى أعلى فأعلى، يسمى «أرزًا في لبنان»، إلخ.)

ויהודה הוא בחי' ארץ מל' דאצילות שהיא בחי' הדומם דאצי'. ולכן יהודה ל' [לשון] **הודאה ובטול שהדומם יש בו בחי' הבטול ביותר כנ"ל:**

أما يهوذا فهو مستوى «الأرض»، أي الملكوت في عالم الانبثاق، وهو مستوى الجماد في عالم الانبثاق. ولذلك يدل اسم «يهوذا» على الإقرار (**הודאה**، hoda'ah) وإبطال الذات (**ביטול**، bittul)، لأن الجماد يتصف بإبطال الذات أكثر من سواه، كما ورد أعلاه.

10 **והנה בסדר ההשתלשלות עתה יוסף הוא למעלה מיהודה שהרי המל׳ מקבלת שפעה וחיותה מן הז״א**

والآن، في ترتيب سلسلة العوالم الهابطة (**השתלשלות**، hishtalshelus) كما هو قائم الآن، يوسف (**יוסף**) أعلى من يهوذا (**יהודה**)، إذ يتلقى الملكوت (**מלכות**، Malchus) فيضه وقوة الحياة (**חיות**، chayus) من الوجه المصغّر (**ז"א / זעיר אנפין**، Z'eir Anpin).

ולכן יוסף היה המלך במצרים שהוא בחי׳ צומח בחי׳ גידול והתנשאות והוא היה המשביר והמשפיע לכולם.

ولذلك كان يوسف ملكًا في مصر، لأنه مستوى النبات، مستوى النمو والارتقاء؛ وكان موزّع الحبوب والمفيض على الجميع.

11 **ויהודה הוא המקבל. וז״ש** [וזהו שכתוב] **ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני. פי׳ שבו יומשך השפע מיוסף הצדיק וכמבואר בזוהר דויגש היינו תקרובתא עלמא בעלמא.**

ويهوذا (**יהודה**) هو المتلقّي. وهذا [هو معنى] ما كُتب: «فاقترب إليه يهوذا وقال: فيَّ (**בי**، bi)، يا سيدي». أي إن الفيض من يوسف (**יוסף**) الصدّيق (**צדיק**، tzaddik) سيُنزَّل فيه. وكما يشرح الزوهار (**זהר**)، فإن كلمة «اقترب» (**ויגש**، vayigash) تعني «تقارب عالم من عالم».

דהיינו עלמא תתאה בחי׳ מל׳ מתייחדת ונגשת לגבי עלמא עלאה בחי׳ ז״א לקבל השפע כו׳.

أي إن العالم السفلي، وهو مستوى أو جانب (**בחינה**، bechinah) الملكوت (**מלכות**، Malchus)، يتحد مع العالم العلوي، أي الوجه المصغّر (**ז״א / זעיר אנפין**، Z'eir Anpin)، ويقترب منه ليتلقى الفيض، إلخ.

וזהו ע״ד שהיה במשכן הצומח למעלה מהדומם כנ״ל. אבל לע״ל [לעתיד לבוא] **יתעלה יהודה להיות למעלה מבחי׳ יוסף כמ״ש א״ח** [אשת חיל] **עט״ב** [עטרת בעלה] **מצד שרשו שעלה במחשבה תחלה כנ״ל.**

وهذا شبيه بما كان في المسكن المقدس (**משכן**، Mishkan)، حيث كان النباتي فوق الجمادي، كما ذُكر أعلاه. لكن في الزمن الآتي سيرتفع يهوذا ليكون فوق مستوى يوسف، كما ورد: «المرأة ذات البأس تاج زوجها»، بفضل جذره الذي ارتفع أولًا في الفكر، كما ذُكر أعلاه.

כי הנה מחשבה הוא חשב מ״ה [שם מ״ה] **דהיינו תכלית הבטול שהוא בחי׳ חכ׳** [חכמה] **דאצי׳ כח מ״ה** [מה]**.**

فالفكر (**מחשבה**، machshavah) هو **חשב מ״ה** (chashav mah [فكّر: ما؟])، أي إبطال الذات (**ביטול**، bittul) التام، وهو مستوى الحكمة (**חכמה**، Chochmah) في عالم الانبثاق (**אצילות**، Atzilus)، أي قوة «ما» (**כח מ״ה**، koach mah).

12 **והנה אבא יסד ברתא כי ח"ע** [חכמה עילאה] **נק' ירא' עלאה. וח"ת** [וחכמה תתאה] **שהיא המל' היא יראה תתא'** [תתאה] **וזהו אבא יסד ברתא שמבחי' יראה עלא'** [עלאה] **דחכ'** [דחכמה] **נמשכ'** [נמשכת] **המל' יראה תתאה.**

والآن، «الأب (**אבא**, Abba) أسّس الابنة». فالحكمة (**חכמה**, Chochmah) العليا تُسمّى «الخشية العليا (**יראה עלאה**, yirah ila'ah)»، والحكمة السفلى، وهي الملكوت (**מלכות**, Malchus)، هي «الخشية السفلى (**יראה תתאה**, yirah tata'ah)». وهذا هو معنى «الأب أسّس الابنة»: فمن مستوى الخشية العليا للحكمة، تنبثق الملكوت، وهي الخشية السفلى.

ולע"ל [ולעתיד לבוא] **תתעלה בחי' יראה תתאה ביראה עלאה מקורה ע"כ תהי'** [תהיה] **אז עט"ב** [עטרת בעלה] **כי הבטול הוא למעלה במדרגה מאהוי"ר** [מאהבה ויראה] **דמדות הנמשכי'** [הנמשכים / הנמשכין] **מבחי' חו"ג** [חסד וגבורה] **דז"א.**

وفي الزمن الآتي، سيرتقي مستوى **יראה תתאה** إلى **יראה עלאה**، مصدره؛ ولذلك ستكون حينئذٍ «تاج زوجها». فإبطال الذات (**ביטול**, bittul) أرفع مرتبة من الحب والخشية (**אהבה ויראה**, ahavah v'yirah) للصفات الوجدانية (**מדות**, middos)، المنبثقة من مستوى الإحسان (**חסד**, Chesed) والشدة (**גבורה**, Gevurah) في الوجه المصغّر (**ז"א / זעיר אנפין**, Z'eir Anpin).

ולכך גם עכשיו יש בהארץ בחי' הבטול יותר וכנ"ל. ובחי' בטול דיראה עלאה היא בחינת ומדרגת משרע"ה [משה רבינו עליו השלום] **ונחנו מה כו'**

ولذلك، حتى الآن، يوجد في الأرض قدر أكبر من إبطال الذات، كما تقدّم. ومستوى إبطال الذات في **יראה עלאה** هو مستوى ومقام موشيه ربينو (**משה**)، **ע"ה**: «وماذا نكون نحن؟» إلخ.

(וע' לקמן ע"פ יהודה אתה ומ"ש ע"פ מאמר הזהר פ' אמור ע"פ וגם אמנה אחותי בת אבי כו' מענין בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה. ועמש"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] **פ' בראשית ד"ה להבין הטעם שנשתנה יצירת):**

(وانظر أدناه عند الآية «يهوذا، أنتَ...»، وما كُتب عن قول الزوهار في باراشات إيمور عند الآية «وحقًّا إنها أختي، ابنة أبي»، إلخ، في شأن «بالحكمة أسّس الأرض، وأقام السماوات بالفهم (**תבונה**, tevunah)». وانظر ما كُتب أعلاه في باراشات بريشيت، في المقالة التي تبدأ بعبارة «لفهم سبب اختلاف تكوين...».)

13 וזהו מ"ש בהפטרה דפ' ויגש קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה כו' ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף עץ אפרים כו' וקרב אותם אחד אל אחד כו'

وهذا هو [المقصود بـ] ما كُتب في قراءة الأنبياء (Haftorah ,**הפטרה**) التابعة للباراشاه الأسبوعية «**ויגש**» (**פרשת ויגש**, Parshas Vayigash): «خذ لنفسك عصًا واحدة (**עץ**, etz)، واكتب عليها: ليهوذا (**יהודה**)»، إلخ، «وخذ عصًا واحدة واكتب عليها: ليوسف (**יוסף**)، عصا أفرايم (**אפרים**)»، إلخ، «وقرّبهما أحدهما إلى الآخر»، إلخ.

הנה אני לוקח את עץ יוסף כו' ונתתי אותם עליו את עץ יהודה כו'. עד ועבדי דוד מלך עליהם.

«ها أنا آخذ عصا يوسف»، إلخ، «وأضعهم عليها، مع عصا يهوذا»، إلخ، إلى قوله: «ويكون عبدي داود ملكًا عليهم».

פי' כי עתה יוסף הוא למעלה מיהודה שהוא נמשל לארז אשר גדל בגובה ומתוסף והולך.

المعنى: في الوقت الحاضر، يوسف أعلى من يهوذا، إذ شُبّه بالأرز الذي ينمو عاليًا ويظل في ازدياد.

כך יוסף אליו שייכים עשרת השבטים. כמ"ש שם ושבטי ישראל חביריו נמצא הוא מרובה בשבטים יותר מיהודה.

وكذلك يوسف: تنتمي إليه الأسباط العشرة، كما ورد هناك: «وأسباط إسرائيل رفقاؤه». فيتبيّن أنه يفوق يهوذا كثرةً في الأسباط.

שע"ש [שעל שם] **זה נק' יוסף כי הוא הדעת עליון כו'.**

ولهذا سُمّي يوسف، لأنه المعرفة العليا (**דעת**, Daas)، إلخ.

אך לעתיד לבא כשיתחברו שניהם יוסף ויהודה ביחד בתכלית היחוד האמיתי דהיינו מ"ש ויגש אליו יהודה וכמ"ש (איוב מ"א) **אחד באחד יגשו וזה יהיה לע"ל** [לעתיד לבוא] **אז יתעלה יהודה למעלה מיוסף כנ"ל ע"פ א"ח** [אשת חיל] **עט"ב** [עטרת בעלה].

ولكن في الزمن الآتي، حين يتحد الاثنان، يوسف ويهوذا، اتحادًا حقيقيًا تامًا، أي [المقصود بـ] ما كُتب: «فاقترب إليه يهوذا»، وكما ورد (**איוב** 41): «يقترب الواحد من الآخر» — وسيكون ذلك في الزمن الآتي — عندئذٍ يرتفع يهوذا فوق يوسف، كما ذُكر أعلاه في تفسير «المرأة ذات المروءة تاج زوجها».

ולכן אז ועבדי דוד מלך על כל ישראל. וז״ש [וזהו שכתוב] **ולא יכול יוסף להתאפק כו׳ בהתודע יוסף אל אחיו דהיינו שנתחברו יוסף ויהודה בתכלית החבור והיחוד למיהוי אחד באחד כו׳.**

ولذلك يكون عندئذٍ «عبدي داود [سيكون] ملكًا على جميع إسرائيل». وهذا هو [المقصود بـ] ما كُتب: «ولم يستطع يوسف أن يتمالك نفسه»، إلخ، «حين عرّف يوسف بنفسه لإخوته»؛ أي إن يوسف ويهوذا اتحدا برباط ووحدة تامين، ليصيرا واحدًا مع واحد، إلخ.

(וע׳ ע״פ והיה מספר בנ״י [בני ישראל] **כו׳ בענין ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו ושמו להם ראש אחד כו׳. וע׳ בדרוש ברכת הזמון בענין שדהע״ה** [שדוד המלך עליו השלום] **יברך על כוס יין המשומר שלע״ל** [שלעתיד לבוא] **כו׳ וע׳ ע״פ מחר חדש בענין יהונתן ודוד:)**

(وانظر تفسير الآية «ويكون عدد بني إسرائيل»، إلخ، في شأن «ويجتمع أبناء يهوذا وأبناء إسرائيل معًا، ويقيمون لأنفسهم رأسًا واحدًا»، إلخ. وانظر المقالة في بركة الدعاء الجماعي بعد الطعام (**ברכת הזימון**, Birkas HaZimun)، في شأن أن الملك داود، **ע״ה**، سيبارك على كأس الخمر المصون في الزمن الآتي، إلخ. وانظر تفسير الآية «غدًا الهلال الجديد»، في شأن يوناثان (**יהונתן**) وداود.)

ובכל הנ״ל יובן ויבואר מ״ש בלקוטי הש״ס [הששה סדרים] **מהאר״י** [מהאלקי רבי יצחק] **ז״ל** [זכרונו לברכה / זכרונם לברכה] **בביאור מארז״ל** [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] **בחלק (דק״ב סע״א** [סוף עמוד א]**) שתפשו הקב״ה לירבעם בן נבט ואמר לו חזור בך כו׳ א״ל** [אמר ליה] **מי בראש א״ל** [אמר ליה] **בן ישי בראש א״ל** [אמר ליה] **אי הכי לא בעינא.**

ومن خلال كل ما تقدّم يتضح ويُشرح ما ورد في «ليكتوتي هاشاس» (**לקוטי הש״ס**) للأريزال (**האריז״ל**)، **ז״ל**، في تفسير قول حكمائنا، **ז״ל**، في [فصل] «حيلِك» (**חלק**) (الورقة 102، نهاية الوجه أ): إن **ה׳** أمسك بِيَربعام بن نباط (**ירבעם בן נבט**) وقال له: «تُبْ»، إلخ. فقال له: «من سيكون في الصدارة؟» فقال له: «ابن يسّى (**ישי**) سيكون في الصدارة». فقال له: «إن كان الأمر كذلك، فلا أريده».

שהוא ממש הענין הנ״ל שהקב״ה רצה שירבעם יחזור בתשובה ואז יאיר בו מבחי׳ ומדרגת יוסף בחי׳ עץ אפרים כו׳.

وهذا هو بعينه الأمر المذكور أعلاه: أراد **ה׳** أن يرجع يربعام إلى التوبة (**תשובה**, teshuvah)، وعندئذٍ كان سيشرق فيه من مستوى يوسف ومرتبته، أي من مستوى «عصا أفرائيم» (**אפרים**)، إلخ.

14 **וזהו אני ואתה ובן ישי נטייל בג״ע** [בגן עדן] **שיהי׳** [שיהיה] **מאיר בהם א״ס ב״ה בהאר׳** [בהארה] **רבה. וזהו אנ״י כו׳**

وهذا هو [معنى] قول: «أنا (**אני**, Ani) وأنت وابن يَسّى (**ישי**) سنتنزّه في جنّة عدن (**גן עדן**, Gan Eden)»: أن اللامتناهي (**אין סוף**, Ein Sof)، مباركًا هو، سيشرق فيهم بإشراق عظيم. وهذا هو «أنا» (**אני**)، إلخ.

א״ל [אמר ליה] **מי בראש כי הוא רצה כמו שהיה עכשיו שבחינת ומדרגת יוסף הוא למעלה מבחי׳ יהודה לכך רצה הוא להיות בראש לגבי דוד**

قال له: «من سيكون في الصدارة؟» لأنه أراد [أن يكون الأمر] كما هو الآن، حين تكون منزلة يوسف (**יוסף**) ومرتبته فوق منزلة يهوذا (**יהודה**)؛ لذلك أراد أن يكون في المقدّمة، متقدّمًا على داود (**דוד**).

אבל הקב״ה אמר לו שלע״ל [שלעתיד לבוא] **יתעלה יהודה לכן בן ישי בראש כו׳ א״ל** [אמר ליה] **אי הכי לא בעינא שלא היה בו בחי׳ בטול ושפלות זה.**

لكن **ה׳** أخبره أنه في الزمن الآتي سيرتقي يهوذا؛ ولذلك «سيكون ابن يَسّى في الصدارة»، إلخ. فقال له: «إن كان الأمر كذلك، فلا أريد [ذلك]»، لأنه لم تكن فيه هذه الصفة من إبطال الذات (**ביטול**, bittul) والتواضع.

15 **וזשארז״ל** [וזהו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] **גסות הרוח שבירבעם טרדתו כו׳. ומעין זה נתבאר ג״כ במ״א בענין המרגלים שלא היה בהם ג״כ שפלות זו לגבי בחי׳ ארץ העליונה שדימו בעצמם שא״צ** [שאין צריך / שאינו צריך] **לזה להיותן מעלמא דדכורא כולם אנשים כו׳.**

وهذا ما قاله حكماؤنا، عليهم الرحمة: «إنّ الكِبْر الذي كان في يربعام (**ירבעם**) أبعده»، إلخ. وقد بُيّن أيضاً على نحوٍ مماثل في موضع آخر بشأن الجواسيس، أنّهم هم أيضاً لم يتّصفوا بهذا التواضع إزاء مستوى (**בחינה**, bechinah) الأرض العليا، إذ ظنّوا أنّهم لا يحتاجون إلى ذلك، لكونهم من العالم الذكوري (**עלמא דדכורא**, alma dedechura)، «جميعهم رجال»، إلخ.

אבל יוסף הצדיק ויהודה יתחברו לע״ל [לעתיד לבוא] **בתכלית היחוד למיהוי אחד באחד כנ״ל:**

لكن يوسف (**יוסף**) الصدّيق (**הצדיק**, tzaddik) ويهوذا (**יהודה**) سيتحدان في الزمن الآتي اتحاداً تامّاً، ليكونا واحداً مع واحد، كما ذُكر أعلاه.

LikuteiTorah.com
الباراشا الحاسيدية

حول هذه الطبعة

This edition contains the Hebrew text وthe English translation.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

الترجمة العربية والشروح: أُعدّت لموقع LikuteiTorah.com بمساعدة الذكاء الاصطناعي (openai/gpt-6-luna-pro:batch)، وقورنت بالنص العبري وبموقع سفاريا؛ ولم يراجعها محرر بشري بعد. يرجى التحقق من كل ما هو مهم بالرجوع إلى النص العبري.

طلب الريبي أن تُدرَس مَاماريم باراشا الأسبوع، «الباراشا الحسيدية»، خلال ذلك الأسبوع، موزعة على أيامه السبعة (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). لماذا ندرسها، وما بركات الريبي: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

مشروع مجاني غير تجاري؛ لا يُباع هنا شيء. والمشروع غير تابع لكيهوت أو سفاريا أو مكتبة لوبافيتش. © likuteitorah.com

من likuteitorah.com/ar/torah-ohr/vayigash/1/

إهداء تكريمًا لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق